

Literka

leden / 2016

Milí čtenáři,

prozradím Vám, že první číslo Literky roku 2016 vzniklo ještě v roce 2015. V období těsně před vánočními svátky. Ve zvláštním čase, kdy se mísí ruch, spěch, očekávání, ale i blížící se tajemství Vánoc.

Pokud bylo klíčovým slovem úvodníku minulého čísla Literky „likvidace“ (správně odborně řečeno „deinstalace“, jak jsme se následně dozvěděli), základním termínem tohoto textu by mohlo být slovo „inventura“, a to v přeneseném i skutečném slova smyslu. Těsně před Vánocemi pořádá Muzeum Brněnska tradiční jednodenní výjezdní zasedání, kde, obrazně řečeno, probíhá inventura celého předcházejícího roku. A to tak, že se hodnotí činnost a návštěvnost jednotlivých poboček za uplynulý rok. Následně se skutečně inventarizuje v muzejních budovách, kde nastává mumraj, hledání inventárních čísel na židlích, stolech, počítačích a dalších hmotných předmětech. Sklízíme štosy papírů a knih na stolech, archivační krabice ukládáme do depozitářů. Těsně před Vánocemi pracovní ruch umlká, a tak může dojít k osobní „inventuře“. Jaký ten předcházející rok byl? Co přinesl, co vzal? Je součet momentální pracovní energie a nápadů roven stavu na počátku právě uplynulého roku? Odpověď necháme otevřenu, každý ji asi bude mít jinou. Jisté ale je, že Vánoce v tradičním křesťanském pojetí mohou být i osobním přelomem. S novým životem i nadechnutím do dalšího roku, na jehož prahu právě stojíme. Přeji Vám, ať do nového roku 2016 vstoupíte plni sil tou správnou nohou.

Vše dobré v roce 2016

za celý kolektiv Památníku písemnictví na Moravě přeje

Petra Pichlová

Petr Hruška: Před koupelí

svlékla ses
čtyřicetiletýma rukama
a otočila se
k zásuvkám
kde už tak strašně dlouho
máme krémy břitvy a náradí
uhnul jsem očima
před tou krásou
a pamatuji si jenom
bílý hřbet
Giottovy monografie

Trvající výstavy

10. prosince 2015 – 10. ledna 2016, Co rok dal

Ohlédnutí za jubilejním desátým a rovněž úspěšným rokem Památníku písemnictví na Moravě prostřednictvím expozice sestavené z čerstvých přírůstků. Představení novinek sbírkového fondu formou veřejného poděkování dárcům a spolupracovníkům.

Nejblíží termíny a místa konání seminářů tvůrčího psaní

Semináře jsou doprovodným programem literární soutěže pro děti a mládež Skrytá paměť Moravy.

Rajhrad, 2. února – I. kategorie 10.00–11.00, II. kategorie 11.15–12.45, v Památníku písemnictví na Moravě, areál benediktinského kláštera

Hodonín, 3. února – I. kategorie 10.00–11.00, II. kategorie 11.15–12.45, v sále Evropa Masarykova muzea Hodonín, Národní třída 21

Znojmo, 4. února – I. kategorie 10.00–11.00, II. kategorie 11.15–12.45, v Domě umění Jihomoravského muzea ve Znojmě, Masarykovo náměstí 11

Šumperk, 5. února – I. kategorie 10.30–11.30, II. kategorie 11.45–13.15, ve Vlastivědném muzeu v Šumperku, Hlavní třída 22

Ostrava, 17. února – I. kategorie 10.00–11.00, II. kategorie 11.15–12.45, v přednáškovém sále Ostravského muzea, Masarykovo náměstí 1

Krocení literární múzy 2016

Semináře tvůrčího psaní Krocení literární múzy jsou nedílným doprovodným programem literární soutěže pro mládež Skrytá paměť Moravy. Ve spolupráci se školami, muzei a knihovnami je pořádá Památník písemnictví na Moravě.

Cílem seminářů je představení nového tématu soutěže (které zní „Náhody neexistují“) potenciálním soutěžícím, vyzkoušení technik tvůrčího psaní v několika krátkých cvičeních a motivace účastníků k psaní vlastních prozaických textů.

Dílny se budou konat ve více než desítkách moravských měst během února a března 2016 ve dvou blocích. Jejich rozdělení odpovídá věkovým kategoriím literární soutěže. Do I. kategorie spadají žáci od 12 do 15 let včetně, kterým je určen seminář v rozsahu 60 minut. Pro věkovou skupinu od 16 do 19 let je vymezena II. kategorie, jejíž seminář trvá 90 minut.

Maximální počet účastníků semináře je 15–20 osob. Vítány jsou třídy, vybrané skupiny žáků či studentů i jednotlivci. Při větší poptávce je možné se individuálně domluvit na dalším termínu. Semináře povede lektorka Kristýna Cimalová z Památníku písemnictví na Moravě.

Genius loci – Sezimovo Ústí

Mým rodištěm je město Kroměříž. Naše rodina se však často stěhovala, a tak jedno z míst, se kterými mě pojí vzpomínky, je město Tábor. Ne ovšem jeho historické centrum. Bydleli jsme na Sojčím vrchu, který je už prakticky částí Sezimova Ústí. To leží na soutoku Lužnice a Kozského potoka. Nejstarší písemné údaje o Sezimově Ústí souvisí se svěcením kostela svatého Dominika z roku 1250. Jeho historie je spojena zase s kazatelskou činností Mistra Jana Husa na Kozím hrádku, který je nejpamátnějším hradem Tábořska. Další zmínka o městě „Anczt“, tedy prostém „Ústí“, je v závěti Voka I. z Rožmberka z roku 1262 a teprve později, v listině Karla IV. z roku 1345, se objevuje upřesňující dodatek „Ústí“ nad řekou Lužnicí. Konečně v roce 1385 je již označováno jako město Sezimovo Ústí. To v souvislosti se Sezimou, pátým nevlastním synem Vítka z Prčice, členem mocného šlechtického rodu Vítkovců.

Jednou z osobností tohoto malého města byl i druhý československý prezident Edvard Beneš, který zde 3. 9. 1948 zemřel a je tady i pochován. Veřejnost zná vilu se zahradou, která sloužila jako

letní sídlo prezidenta. Je postavena ve stylu jihofrancouzských domů, zahrada je zase ve stylu anglickém. Na návštěvu sem přijíždělo mnoho osobností, mezi nimi Karel Čapek s Olgou Scheinpflugovou či Jan Masaryk. Na zahradě najdeme návrší nazývané „kazatelna“, kde podle tradice kázal Mistr Jan Hus. Simona Langová

3 otázky pro Alessandra Catalana

Jak jste se dostal k českému jazyku a k české literatuře?

Málokterá otázka má pro mě tak intimní rozměr. Může to znít jako začátek pokleslého románu, ale moje přibližovací cesta k české kultuře (v Itálii poněkud nezvyklá) začala dezorientací během puberty, ze které jsem marně hledal východisko četbou ruské literatury, pokračovala o něco později knihami Milana Kundery, až jsem pak poprvé přijel do Prahy, kde jsem se cítil od začátku jako doma a strávil tam pak několik let. Od té doby mě česká kultura velice zajímala, neuměl bych úplně přesně říct proč, ale je to kultura, kterou jsem hned cítil jako blízkou, i když jsem ji tehdy málo znal. Ještě dnes, pokud je to možné, jezdím do Prahy několikrát do roka.

V následujících letech jsem soustavně studoval české dějiny a českou literaturu a teď se především snažím, aby se na ně se stejným zájmem dívali i moji studenti, což se někdy naštěstí daří. Zdá se mi, že navzdory naprosto odlišné historické situaci nachází i někteří z našich studentů v současné poněkud zmatené době něco z toho kouzla, co jsem tehdy vycítil já.

Vnímáte rozdíly mezi současnou českou a italskou literaturou?

Toto srovnání je pro mě kupodivu složité; je totiž málo z italské současné literatury, co mě dokáže opravdu oslovit. Co se mi ale zdá zajímavé, je určitá podobnost všech současných literatur. Domnívám se, že pojmy jako národní literatura nejsou dnes schopné zachytit strategie současných spisovatelů a nové funkce literatury ve společnosti. To ale neznamená, že je nebudeme ještě dlouho používat jako směrodatné. Pojmosloví většinou pokulhává za skutečným vývojem i o několik desetiletí.

Jak je na tom současná italská bohemistika? A jak si stojí italské překlady českých literárních děl?

Bohemistika je na tom špatně, jako všude na světě. Ekonomický přístup ke kultuře, vědě a vzdělání zákonitě vede ke zjednodušení a uzavírání menších oborů. Italské univerzity, kde se dnes bohemistika učí, můžeme spočítat jen na prstech jedné ruky. A přitom na tom Itálie není zdaleka nejhůře...

Od doby Angela Marii Ripellina byla česká literatura spíše doménou fajnšmekrů, teprve v posledních letech se začalo mnohem víc překládat. Italský intelektuál donedávna znal v podstatě pouze Milana Kunderu, Bohumila Hrabala, Karla Čapka a Jaroslava Haška (kdysi i několik českých básníků, například Vladimíra Holana a kvůli Nobelově ceně i Jaroslava Seiferta). Proto jsou tito autoři do italštiny přeloženi takřka kompletně, někdy i ve výborných souborných edicích. Náročnější čtenáři mají k dispozici skoro celou prozaickou produkci 20. století (zde pravidelně aktualizují knižní produkci: <http://www.esamizdat.it/letteraturaceca.htm>). Určití spisovatelé se dokázali etablovat v tom smyslu, že mají svůj okruh čtenářů a bylo od nich přeloženo více knih, k nim patří například Michal Viewegh nebo Jáchym Topol. Byli ale publikováni (často malými nakladateli) i mladší autoři jako Jaroslav Rudiš, Radka Denemarková, Jiří Hájíček, Emil Hakl, Petra Hůlová, Kateřina Tučková, Petra Soukupová, naposledy pak Michal Ajvaz – a další se připravují. Zdá se mi ale, že o něco větší ohlas dokázal vzbudit v podstatě pouze Patrik Ouředník, jehož knihy jsou pravidelně reflektovány i v italských novinách.

Alessandro Catalano (* 1970) vystudoval bohemistiku a historii na Univerzitě La Sapienza v Římě. Českou literaturu přednášel ve Florencii a v Pise, v současné době je profesorem české literatury na univerzitě v Padově. Je autorem mnoha odborných studií o raném novověku, česko-italských vztazích a moderní české literatuře. Do italštiny přeložil několik českých autorů. V českém překladu vyšla jeho monografie *Zápas o svědomí. Kardinál Arnošt Vojtěch z Harrachu (1598–1667) a protireformace v Čechách* (2008) a ve stejném roce kniha *Rudá záře nad literaturou. Česká literatura mezi socialismem a undergroundem (1945–1959)*. Od roku 2003 vydává se S. Guagnellim italský internetový slavistický časopis eSamizdat.

Pohlednice z Itálie

Loni na začátku listopadu jsem odjel do Itálie, když do moře padá déšť a většina lidí nevytahuje zbytečně paty, jen bydlí a pracuje, aby měla v létě peníze na dovolenou v Itálii... Já ovšem odjel v listopadu rád, protože mi tady vyšla kniha – výběr z poezie u příležitosti předání ceny Premio Ciampi, která se každý rok uděluje jednomu zahraničnímu literátovi. Organizátoři připravili také několik literárních večerů a já si trochu zoufal – bylo mi jasné, že na besedách se třeba k tomu, co pro mne od dětství znamená italská literatura a výtvarné umění, asi dostaneme jen okrajově, neboť častěji budu muset odpovídat na otázky, co to teď u nás blbneme s příklonem k Rusku a Číně, případně budou chtít komentář k přízračným výrokům našeho presidenta na adresu vězněných Pussy Riot... Nakonec se ale na besedách paradoxně hovořilo nejvíc o československé normalizaci 70. a 80. let, takže jsem se k italské kultuře vždycky snadno dostal poukazem na to, že jsem za normalizace ojedinelé a mizerné reprodukce obrazů svého milovaného Caravaggia nebo Giotta bezohledně trhal ze státních učebnic a vylepoval si je nad stůl při vědomí, že originály asi v životě neuvidím.

Nejvíce času jsem trávil v severoitalském Milánu, hlavním městě módy, evropského fotbalu, architektonické smělosti... Kromě čtení a besed a přebírání ceny (v livornském Teatro Goldoni) jsem se potuloval po bistrech a především po obrazárnách, abych ty originály, o nichž jsem snil v dětství, pořádně prožil. Do milánské pinakotéky Brery vede cesta přes nejluxusnější promenádu módy na této planetě. Obrovské výlohy jsou ovšem na hony vzdáleny mé původní naivní představě, že budou přetékat množstvím nejrozmanitějšího zboží. Naopak: takřka prázdná, ostře nasvícená, zlatě zarámovaná výloha, uprostřed ní další zlatý rám a v něm pak jedna kabelka nebo jedny boty. V nakupujícím (vlastně častěji nakupující) má všechno vyvolat dojem, že koupí-li, kupuje jedinečnost, kterou už nikdo jiný nemůže mít, prostě originál svého druhu, třeba jako to dílo od Caravaggia. Přípustná je teď (podobně jako u Caravaggia) jen černá, zlatá, stříbrná, výjimečně červená. Další barvy jsou patrně demodé. Mám černý svetr a černé manšestráky a přece se na mne všechen ten personál, který stojí v pozoru hned vedle dveří do svých obchodů, dívá velmi znepokojeně v představě, že by mne napadlo vstoupit... Nenapadne, jdu do pinakotéky, abych viděl nejkrásnější provedení látky ve městě – bílé, bolestně zmačkané roucho, které přikrývá mrtvého Krista od Mantegny. Petr Hruška

Petr Hruška (* 1964) je básník, literární vědec, pedagog. Vydal básnické sbírky *Obývací nepokoje* (1995), *Měsíce* (1998), *Vždycky se ty dveře zavíraly* (2002) a souborné vydání předchozích sbírek nazvané *Zelený svetr* (2004). O tři roky později vyšla sbírka *Auta vjíždějí do lodí*, za kterou získal Cenu Jana Skácela. V roce 2014 se stal laureátem ceny Premio Ciampi za výběr básní *Le macchine entrano nelle navi*. Za soubor *Darmata* (2012) obdržel Státní cenu za literaturu.

Z našeho depozitáře

Ludvík Kundera patřil mezi blízké spolupracovníky Památníku písemnictví od samého počátku. Stal se dokonce prvním čestným členem Klubu přátel. S kurátory spolupracoval na výstavě Halasové. Otec a syn – proletář a básník. Společná moravská léta Františků Halasů. V roce 2010 byla samotnému Ludvíku Kunderovi uspořádána výstava. Není tedy divu, že i v našich literárních sbírkách můžeme najít několik dokladů vzájemné spolupráce Ludvíka Kundery a zaměstnanců Památníku písemnictví. Jedním z nich je například novoročenka z roku 2008, která sestává z básně Ludvíka Kundery a jeho grafiky.

V srpnu roku 2015 jsme si připomněli páté výročí úmrtí Ludvíka Kundery. Jistou připomínkou jsou také dvě literární expozice našich spřátelených institucí. V Moravském zemském muzeu byla 12. listopadu slavnostně otevřena výstava Ludvík Kundera – Hora dění, kterou připravil zlínský grafik, malíř a člen Sdružení Q Josef Ruszelák v roce 2011 v Arcibiskupském zámku v Kroměříži a v roce 2012 v Městském divadle Zlín. Poté byla autorem věnována Moravskému zemskému muzeu. Také Moravská zemská knihovna vzpomněla na Ludvíka Kunderu v rámci pravidelného pořadu Oči Brna. Do 28. ledna 2016 můžete výstavu věnovanou osobnosti básníka, spisovatele, překladatele, dramatika a výtvarníka v jedné osobě zhlédnout ve foyer Moravské zemské knihovny.

Střípky... z letošního výjezdního zasedání

V polovině prosince se každoročně setkávají všichni zaměstnanci Muzea Brněnska na jednodenním výjezdním zasedání. Setkání bývají mnohdy překvapivá, protože někteří zaměstnanci z různých poboček se znají jen na dálku. Muzeum Brněnska v současnosti tvoří šest poboček – Podhorácké muzeum v Předklášteří, Muzeum ve Šlapanicích, Památník Mohyla míru, Muzeum v Ivančicích, Památník písemnictví na Moravě a nově také Vila Löw-Beer v Brně. Letos byla pro vzájemné setkání vybrána Vila Stiassni. Sešlo se zde 50 osob, které se společně podílejí na celkovém chodu Muzea Brněnska. Za Jihomoravský kraj jim poděkoval člen Rady JMK Ing. Jiří Němec a vedoucí Oddělení kultury Mgr. Petra Kovářová.

Literka, Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě

Klášteř 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136

Odpovědný redaktor: Libor Kalina, redaktorka: Petra Pichlová

Vychází jedenáctkrát ročně, číslo 1, ročník 10, 31. 12. 2015

MKČR E 21218

Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257

www.muzeumbrnenska.cz

Muzeum Brněnska

PAMÁTNÍK
PÍSEMNICTVÍ
NA MORAVĚ

Prostory benediktinského kláštera v Rajhradě jsou rekonstruovány pro Památník písemnictví na Moravě (Muzeum Brněnska) s pomocí finančních prostředků Jihomoravského kraje, Norských fondů a Regionálního operačního programu Jihovýchod.

Jihomoravský kraj

